

Intelektinė nuosavybė.
Ketvirtas žingsnis: intelektinės nuosavybės
tarpdalykinės temos ir aktualus turinys
Bendrosiose programose

PASITARKIME, KOLEGA

19 Nuotolinis susitikimas

2021-04-01

**Tarėsi ir siūlymus teikė: mokytojai – praktikai, mokslininkai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, svečiai,
NŠA kolegos, Bendrųjų programų atnaujintojai, tėvų atstovai, tėvai:**

*Vita Masėnienė
Agata Augustinovič
Ana Pavilovič-Jančis
Eglė Kuosienė
Danguolė Gaubienė
Regimantas Jagentavičius
Natalija Jančėnka*

Susitikimą iniciavo ir moderavo: dr. Loreta Statauskienė

1. Klausimas „iš už konteksto“: jeigu 2 žmonės pasako tą patį... Kieno intelektinė nuosavybė tai bus? Turint panašius duomenis galima prieiti tos pačios išvados ir gali atrodyti, kad kažkas „nusižiūrėjo“... Ir dar dėl informacijos gausos šiuolaikiniame pasaulyje... Ir tarsi gauni info, o paskui ir pats sugalvoji... Gal anksčiau paprasčiau, kai knygos buvo rašytinės, bet šiais laikais.. Tai darosi problema...
2. Jeigu turime 2 priemones ir iš jos „gamini“ trečią, naują... Kaip tada?
3. Pagrindinė mintis, antrinant kolegoms, o kur gi tos intelektinės nuosavybės ribos? Ar pakanka pasidalinti skaitmeninėje erdvėje, kaip ją apsaugoti, kai ji keliauja Interneto platybėse... Kai autorius tarsi dingsta... SMP kai persiunčia vienas kitam, kaip ją apsaugoti, kad jos negalėtų praplėsti, su kuo sutikti, ar nesutikti...
4. Gal kalbama apie intelektinę nuosavybę, kuri apibrėžia kūrybinį darbą, sukurtą produktą, rezultata, neatsiejamai nuo protinio darbo? Gali būti menininkas, aktorius, ar projekto vadovas, kuris sukuria kažką unikalaus, kas priklauso jam, kaip autoriui... Tai ir būtų gal intelektinė nuosavybė, kuri prieinama visuomenei, bet yra kažkieno intelektinė nuosavybė nuosavybė...

5. Intelektinės nuosavybės produktai

- Patentai
- **Prekių ženklai**
- Pramoninis dizainas
- Autorių teisės
- Geografinės nuorodos
- Augalų veislės
- Komeracinės paslaptys
- Duomenų bazės

6. Kaimiškoje vietovėje aktualus klausimas dėl sportinės prekių ženklų / aprangos. Svarbiau, kad mokiniai sportuoja, juda, o ne sportinės aprangos Vaikai jau supranta, kad mokytojui svarbiausia – sportinis aktyvumo, tarpusavio bendravimas, kultūra, emocija pamokoje, bet ne prekės ženklas ir mokiniai vienas prieš kitą nesipuikuoja...
7. Panaši situacija ir su mokyklos uniforma. Dažnai siuvimo įmonės savo prekės ženklo neakcentuoja, bet iš kitos pusės – kaip atrodo ta siuvimo įmonė, kuri nereklamuoja savo prekės ženklo...?
8. Laisvalaikiu mokiniai pasidalija, kokia kaina ar kokia avalynę naudoja. Svarbu, kad prekė atitiktų poreikį, pvz., sportuoti... Svarbu, kad mokiniai patys jaustųsi gerai, prasmingai praleisti laiką, t. y. akcentai „sudedami“ į nematerialius dalykus. Aišku, jeigu vaikas siekia sportinio rezultato, tėvai investuoja ir į aprangą...
9. Mūsų gimnazijoje mokiniai žiūri į aprangą. Vaikai nenori, kad iš jų tyčiotųsi, jeigu jie neturi firminės aprangos.
10. Ar diskusija nepametė „objekto“? Vaikai gi ne patys susigalvoja, kas yra vertė. Ką deklaruoja mūsų žiniasklaida: jaunystės kultas, pinigų kultas, svarbu – dirbti su vaiko saviverte. Jeigu vaikas vertina save per turėjimą – vienaip, o jeigu per gebėjimą – kitaip....

11. Intelektinės nuosavybės kūrimas

- Kūryba
- Kūrėjai
- Menininkai
- Mokslininkai
- Autoriai
- Išradėjai

12. Tarkime, kaip Fizinio ugdymo mokytoja, atsižvelgdama į mokinių lūkesčius ir poreikius, kūriau metodinę medžiagą. Sąmoningai nenaudojau nieko iš Interneto. Sukūrusi savo metodinę medžiagą aprobavome savo metodiniame būrelyje, Asociacijoje. Parengiamieji kvadrato žaidimo pradmenys, judėjimo įgūdžių pradmenys ant žaidėjų suoloelio... Nauja. Ir patarimai mokinių emocinės sveikatos stiprinimui medžiaga buvo pristatyta LKK asociacijos posėdyje, Metodiniame būrelyje, mokiniams (pvz., gražaus elgesio, kultūringo bendravimo..). Taip sukūriau savo intelektinę nuosavybę ir pasidalijau. Ateity galvoju išleisti leidinį. Tam reikia laiko ir atsidavimo...

13. Mokiniams visuomet primenu nurodyti, iš kur paimta medžiaga skaidrėms. Tai yra ir kultūrinio raštingumo dalis. Mokiniai privalo gerbti ir kitų intelektinę nuosavybę, sukurtą ir skatinti mokinius kurti pačius.

14. Vertė mokytojo parengtų priemonių galėtų būti ir mokytojo darbo įvertinimas.

15. Ugdymo procese intelektualinės nuosavybės tema galėtų būti įtraukta kaip tarpdalykinė integracija rašant referatus ir kiekvienas mokytojas galėtų prisidėti prie mokinių kultūrinio išprusimo ir kūrybiškumo ugdymo, rašymo.
16. Mokiniai turi parodyti savo kūrybinį rezultatą: sukuria aprašą... Ir mokykla naudoja tuos mokinių aprašus kaip mokinių darbų pavyzdžius. Nepažeidžiant kitų autorių intelektualinės nuosavybės. Kai paskatina ir tėvai imti ir naudoti paimtas nuotraukas, paveikslus. Tai parodo kultūrinį raštingumą ir išprusimą, ir pagarbą, ir bendradarbiavimo galimybes.
17. Tarpdalykinė integracija galėtų būti išgryninta kaip vertybė ir mokiniai naudotūsi intelektine nuosavybe pagarbiai, ir atlikdami kūrybinius darbus, per visas pamokas...
16. SUP integracija – pasimeta pagal bėgimą ir ieškojimą paskui „turėjimą“...
17. Įdomu, kaip bus su SUP vaikų ugdymu?
18. Yra daug gabių ir SUP vaikų ir tapančių, ir šokančių ir jeigu visuomenėje yra greta esantis žmogus, kuris padeda atverti šių vaikų gabumus, tuomet tokie vaikai gyvena visavertį gyvenimą. Ir toks mokytojas – pagalbininkas gauna atlygį. Ir sociokultūriškai naudingas darbas, kai dirba kartu.

19. Kaip pas mus?
20. Geras sumanymas. Mokykloje buvusi socialinė darbuotoja darydavo akciją, kad vaikai pasidalintų išaugtais drabužiais ar dar gera avalyne. Korektiškai „sustyguota“ akcija davė gerų rezultatų. Vaikai turėjo galimybę pasinaudoti. Dovanoti ir atnešti.
21. Ryšys su Darnaus vystymosi tikslais daro įtaką mokyklos kultūrai
22. Panaši patirtis ir su mokyklinėmis uniformomis. Mokyklinės uniformos mainai.
23. Jeigu suaugusieji būtų parodę kažkokį nerimą, tai vaikai greitai „pagautų“ ir nepatikėtų. Bet kai suaugęs pristato rimtai, tai ir vaikai mato gerą pavyzdį.
24. Mokyklinės spintelės perdavimas. Galima mokyklinių spintelių nuoma.
25. Daugiau žr. **Ana Pavilovič-Jančis magistro baigiamasis darbas** susijęs su DVT (2019)
26. „Maisto banko“ akcija taip pat siejasi, Lietuva aktyviai siekia įgyvendinti DVT, saikingas vartojimas
27. pvz., „Penkta koja“ šuniukams ir kačiukams maistui surinkti skirta dėžė.

28. Intelektinės nuosavybės teisės

Autorių (turtinės ir neturtinės teisės)

- Komercinės paslaptys
- Intelektinių produktų vartojimo etika, vartotojo pareigos

29. Intelektinės nuosavybės apsauga

- **Saugus** intelektinės nuosavybės **produktų vartojimas** realiame gyvenime.
- Saugus intelektinės nuosavybės produktų vartojimas **skaitmeninėje erdvėje**.
- **Saugus** intelektinių produktų **kūrimas**.
- Intelektinės nuosavybės apaugos **įstatymai ir pažeidimų prevencija**.

30. Intelektinė nuosavybė ir karjera. Tema – reikalaujanti gilesnio įdirbio atrenkant potemes.

Informacijos šaltiniai

Ana Pavilovič-Jančis (2019) Veiksniai lemiantys nacionalinės Darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimą Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose. Magistro baigiamasis darbas. ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas.

<https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/13851>